

Predplata u Šibeniku:
Po jedini broj stoji 4 para
Na knú 6 para
Predplata van Šibenika:
na godinu 8 Kr.
na po godine 4 Kr.

Vlastnik,
izdavatelj i odgovorni rednik:
VLAĐIMIR KULIĆ.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

30 TRAVNJA 1671.

U 9 SATI PRED PODNE
U BEČKOM NOVOM MJESTU
NIEMAC KRVNIK
NA VJERU
ODRUBI GLAVU
PETRU ZRINSKOMU
BANU HRVATSKOMU

I
KRSTI FRANKOPANU
PJESNIKU UMNIKU
JUNACIMA
JER SU LJUBILI DOMOVINU
I JER SU BILI BOGATI

NJIHOVE SU OBITELJI UNIŠTENE
IMANJA NJIHOVA RAZGRABLJENA
KOSTI NJIHOVE RAZNEŠENE
U TUDJOJ ZEMLJI POGAŽENE OSKVRNJENE

KRVNIK
NJIHOVU MISAO — NJIHOV NAROD
NIJE USMRTIO

USPOMENA NA HRVATSKE MUČENIKE
ŽIVIT ČE
U VJEKOVE VJEKOVA
SLAVA IM!

Preporučamo Hrvatima, da čitaju Urotu Zrinsko-Frankopansku od Kumičića.

Prodiranje Njemštine.

Dok se mi prepiremo, koja je stranka bolja i svjesnija, dok trošimo svoje sile, glosući se između sebe kadkak radi čisto prljavih stvari, dotle nam se najopasniji neprijatelj tih polagano sulja u kuću, namješta se i širi po njoj, da nam odjednom zagospodari. Ciljamo ovim na njemštinu, na njezino drživo uvlčenje i širenje po našoj domovini. I premda mi vrlo dobro spoznajemo, kakva nam pogibao od nje prieti, ipak ostajemo gotovo ravnodušni pred njezinim napredovanjem, i ne znamo, ili nećemo, da joj zakrećimo pute. Sva su naša junastva časovita. Bilo je trenutaka, kad bi se naša štampa s pravom jaroštu podigla proti njemštim, kad joj se vikalo: doli s njome! i kad se pozivalo sve i svakoga, da ju suzbije. Bilo je časova, kad su zastupnici znali u Beču i u Zadru, da oštros prosvijeduju proti uvlčenju te najeze, i svak je to odobravao. Na tome je napokon sve i ostalo, dok među tim njemština sve više zahvaća maha.

Ne će bit ništa smiono ni zazorno, ako rečemo, da bismo suzbijanje njemštine imali uzeti među prvim zadatcima narodne naše politike. Opasnost, koja nam u njemštinu prieti, tako je silna, da se mi moramo lečnuti i raditi svim našim silama, da je odklonimo.

Niemac je bio uvek zakleti dušman hrvatskoga naroda; ta poznato je, da nam je baš on zadao najveće muke i nevolje u prošlosti, i da se najtužnije i najkrvavije uspomene povijesti naše vežu upravo s tim narodom. Kao krvava, crvena nit prolazi kobno ime njemačko svakom stranicom knjige naših uspomena, zgodna i nezgoda naših. Eto baš sutra Hrvati moraju da se sjete dvaju svojih najvećih narodnih velikana, koji su izdajnički bili na stratištu pogubljeni od njemačke ruke. —

Idemo još dalje, te kažemo, da, kad i ovog svega ne bi bilo, kad ne bismo imali zašto da s ogorčenjem pomislimo na Niemca, opet bismo prodiranju njemštine moralisti na put svedj i svrgdi. Svakome je poznato, da je danas nje-

mački narod jak, velik i moćan, da teži preko grauice svoje države, da mu se hoće ekspanzivnosti i da baš amo na našim obalama, na jadranskem moru traži oduška sebi i svojim interesima. Niemac je uztrajan, neumoran, zadrt i bezobziran, ne boji se potekloča, — ima li nekakav cilj, on k njemu ide makar polagano, nevidljivo, — ali svedj sigurno, proračunano. Takova mu je čud, to je karakteristika njegova.

Kad je dakle Niemac naumio, da se uvuče medju nas, to znači, kako on računa, da će mu to i uspijeti. Do sad barem vidimo, da mu posao uspijeva. On ne navaljuje, ne salazi k nama kao osvajatelj, već mučke, zaštićen i ohraňen, šalje amo k nama svoje predstraže, da mu pripreme zemljište. On ne iznenadjuje; — bez žurbe, tiko, odmjereno razvija svoj plan.

Pred dvadesetak godina njemački je jezik bio po Dalmaciji skoro nepoznat. Za nas kao i za naše praoce Niemci su bili „nemci“; nismo ih razumevali, nisu s nama mogli govoriti.

Danas eno njemačkoga jezika po uredima, po školam, po putevima, po željeznicama, parobrodima, u trgovini. Njemački jezik se koči kod nas kao u svojoj kući. Ena ga po Bosni po Hrvegovini. Ena silih našeljivani - u svakom našem gradu.

Njemački jezik smatramo narodnom pogibelju iznarodjenja, da paće idemo tako daleko, da jasno i glasno iztičemo, kako nam je Niemstvo jedina pogibelj, koja nam priešla propašću narodnog našeg državnog, kulturnog i prosvjetnog života.

Svak, tko i malo razmišlja, treba da to uvidi. A, kad je tako, onda nami, kao narodu, ne ostaje, nego da na vreme suzbijemo tu narodnu pogibelj. Treba da se u svrhu organizujemo i da poduzmemo sve, što nam je moguće. Nego o tom u narednom broju.

Naše parobrodarske sveze.

Svaki gradjanin ovoga grada, koji ima prigodu, da obuci sa stranim svjetom, nalazi se u neprilici, kad mora da odgovori na sto put opetovanje pitanje, zašto i kako je to, da se najbrže pruge Lloyda i Ugarsko-hrvatskog društva ne svračaju u Šibensku luku. Ta u Šibeniku se je stala razvijati tvorničarska industrija; i promet je dosta velik; prilike za pravi procvat trgovine u svakom su pogledu povoljne; grad broji oko 12.000 duša itd.

I zbilja ne da se nižim protumačiti zašto je Šibenik zapostavljen u pogledu brižil pruge. Neprocjenjiva je šteta, što Šibenik uslijed toga tripi, jer da nije druge, otežan mu je saobraćaj sa trgovaćim svjetom, a po tom zapostavljen i omalovaljen.

Da se jednom učini kraj tom nesnosnom stanju, treba da svj, koji su pozvani da štite interese našeg grada, nastope, da sklene parobrodarska društva, da bi se svj njihovi brzi parobrodi svračali u našu luku.

Pisma i predplate šalju se uredništvu. — Nepriskrivena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju. — Oglaši se tiskaju po 20 para, prihod, zahvalje, itd. po 40 para redak ili po pogodbi.

Tiskarnica
Ivan Sfragilat
Trg Sv. Ivana.

I naš se zastupnik Dr. Dulibić u ovom pitanju zauzeo. Ali na upit, što ga je u tom predmetu postavio ministarstvu trgovine, nije do sad bilo još odgovoreno. Ipak dozajemo, da se između ministarstva trgovine i Lloyda vode pregovori.

Nego po izkustvu sudeći, bojati se je, da naš grad ne bude i opet pri tim pregovorima zapostavljen. To sudimo po tomu, što je u plovđbenom redu, koji je Lloyd utančio sa dalmatinskim parobrodarskim društvinama, Šibenik, kao i do sad, omalovaljen i zapostavljen. Družtvo Lloyd naime sebi je pridržalo tri brze pruge za Dalmaciju, od kojih samo jedna uzimaju u obzir naš grad, a to je u istinu preveliko, te ako Lloyd ne odredi i za Šibenik sve tri pruge, ne možemo biti ni najmanje harni na daru.

Što se tiče Ug.-hrvatskog društva, koje je toliko zasluzno u pogledu urednog i razgranjenog pomorskog saobraćaja u Dalmaciji, mislimo, da će se odazvati pravednim željama, toliko našega grada, koliko i trgovackog sveta, i da će u svojim brzim prugama uvrstiti i Šibensku luku.

Ove brze pruge pitamo, jer su potrebne za razvitak i napredak ovog grada, a ni dotičnim društvinama ne bi bile na štetu.

Njegujmo naše more!

Već je tomu duže vremena, da se nesretni običaj uboštva riba dinamitom uvukao na žalost po cijeloj Dalmaciji, te ga rabe ribari i ne ribari.

Koliko je ovaj način lova pogibeljan i po samog dinamitara, dokazuju nam oni mnogi ribari, koji bez ruka hajaju, kao i oni, koji su u času eksplozije na čas usmrćeni bili.

Ali, uza svu pogibelj, dinamitara ima mnogo. Ne znaju jedni, i ako za čas dobiju koju krunu, da dinamitom hajaju more i da ne će s vremenom imati što ubijati.

Koliko je ribanje dinamitom štetno za sveukupno naše ribarstvo, mogu nam kazati sami ribari, a i pustoš naših rieka i jezera, te pitomih zatona i prodora najbolje dokazuju ono zlo, što ga dinamita počinja.

Ne štedi ona nijednu vrstu riba, ni raka, ni dupina, ni morskog psa. Od najmanje do najveće sve ubija.

Ako ćemo dakle štititi ribarstvo, najprije je zahtjev naravni, da iz mora uklonimo dinamitu, da dinamitaru zapričimo njegov štetni zanat.

To se postizava kaznom i onemogućujući prodaju ribe ubijene dinamitom.

Što se tiče kazne, za to treba da se brigaju pozvane vlasti, čiji nadzor trebalje bi da bude što strožiji.

Prodaja ribe ubijene dinamitom će se zapričiti, ako kupci ne budu hteli takve ribe kupovati.

Zato kupac treba da pozna takovu ribu. Znakovi, po kojima se sigurno može znati je li riba ubijena dinamitom, ili ne, jesu sledeći:

1. Smrtna ukočenost kod riba ubijenih dinamitom ne obstoji. S toga, ako ribu ubijenu dinamitom uhvatimo za glavu i podignemo repom u vis, trup će sve amo tam, dok kod riba uhvaćenih

naravnim načinom sve je ukočeno. Klinavost trupa tu ne obstoji, a to zato, jer nije razstavljena okostnica, kao što je to kod riba ubijenih dinamitom.

2. Bacimo li jednu ribu ubijenu dinamitom u more (vodu) opazit ćemo, da legne na bok i s toga dohvaćena ostima, uvek nosi ranu na boku, dok ribe ubijene naravnim načinom i ostima, nose ranu ne ledjima. Dosta je, da 4-5 eksemplara nose ranu na boku, a da sigurnošću možemo utvrditi, da je riba ubijena dinamitom.

3. Kod riba ubijenih dinamitom ljske ostanu svaka na svom mjestu, izim salpe, kojoj se kad i kad podignu, dok kod riba uhačenih naravnim načinom, ljske više manje odpadnu, a to s razloga, što se još žive dohvate rukom, ili same se lupaju o drvo, zemlju itd., pri čem im jedan dio ljsaka odpada.

4. Branče i oči, ako baš eksplozija nije nastala u posve velikoj blizini, više puta zadrže svoje zdravo normalno stanje, inače i one promiene boju.

Kad bi nas pako i svi ovi vanjski znakovi još stavljali u sumnju, tad imamo na podkrepu njihovu još i daljnju nutarnju dokazu, a ti jesu:

1: Razparamo li pomjivo oštrim nožem drob, opazit ćemo, da je on tanka dutina (opnica), što obavija cireva i ikre, ili ona u kojoj leže jajača razkušta, dok se to nikad ne dogodi kod riba uhačenih naravnim načinom.

2. Više puta, ako je eksplozija nastala u blizini, postranične kosti razstave se od okostnice i prodru u meso.

3. Uzduž okostnice od glave do repa opaža se dosta usirene krv.

Kad bi nas napokon i ovi opaženi znakovi stavili u sumnju, tad pokusajmo i ovu: stavimo ribu, o kojoj sumnjamo, u lonac, da se tihu kuha. Kad je skuhana, izvadimo ju i raztvorimo. Što ćemo opaziti? Da krv, koja je bila usirena oko okostnice, ostaje, a okostnica mjesto biele postane tamne boje i, uvijajući se, lasnoupuca. Meso je mlahavo i ne ima ugodna okusa. Uhvatimo li ribu za glavu ili rep, te stresemo li je samo malo, meso sa po-boćnim kostima će pođapadati, a okostnica će sama gola ostati i prikazati će se kako gori spomenusmo.

Ovo smo iznigli sa preporukom našim ribarima i ne ribarima, da se u napred čuvaju ovog paklenog sredstva ne samo radi svoje vlastite ekonomije koristi i budućnosti, ali i radi toga, da ih upozorimo, kako novi ribarski zakoni, koji će što prije stupiti u krepost, osudjuju dinamitaru do na pet godina tamnica i gubitak prava ribarenja. Obznanjeni na pô spašeni!

U ostalom, da i nema zakona, dok bude i jednoga dinamitara, nemamo prava tužiti se, da nam je svaki dan to manje oborite ribe, te da nam tunji i palamide bježe iz luke. Čudimo se, kako nam nije i gore.

Svetu je dužnost dakle svakoga domoroda, da osuđeti lov dinamitom, jer takav lov osiromašuje našu zemlju i iste ribare.

Sastanak zastupnika.

Sastanak zastupnika u Spljetu dovršio je fuzijom klubova narodne i pravačke stranke. Prihvatio se je već objelodanjeni program sa nekim promjenama, što ćemo objelodaniti u narednom broju. Pročelnikom novoga kluba izabran je Dr. Čirnija; podpredsjednikom Dr. Trumbić, tajnikom Dr. Dulibić. „Narodni List“ je privremeno odabran glasilom novoga kluba. „Jedinstvo“ ne zastupa više narodnu stranku, kao što ju nije nikada poštено ni zastupalo.

Jučerašnji njegov broj imao je izadi bez dodatka „glasilo narodne stranke“. Današnji je u „Narodnom Listu“ biti objelodanjen proglašen na narod i program novoga kluba.

U koliko smo obavješteni, vičanje je dugo trajalo. Zajedničkom vičanju nije pristupio Dr. Majstrovic. Novom klubu nisu još pristupili zastupnici „čiste stranke prava“.

U smislu zadnjeg našeg članka, mi pozdravljamo novi klub, željom, da on doskoči porušenoj dišiplini, da organizira narod u Dalmaciji prema vanjskim neprijateljima i prema zahtevima ciele domovine. Mi želimo, da utanaci zajedničku akciju djelovanja u stvarnim pitanjima, koja se danas nameće svim Hrvatima bez razlike stranaka. Mi smo uvjereni, da se sve to može sa malo dobre volje i medjusobnim potstavljanjem. Pitanje sjedinjenja npr. bila bi točka gdje bi svi mogli i morali biti složni u stvarnom radu.

Što se tiče nas pravača Šibenika i okolice, mi smo i do sada dokazali, da znamo složno raditi sa narodnom strankom. Mi smo dokazali, da se znamo podvrići dišiplini. Za nas fuzija svih vrednijih elemenata narodne i pravačke stranke nije ništa nova. Mi ćemo i u napred složno raditi.

DOMAĆE VIESI

Čestit Uskrs želimo braći, koja ga sutra slave!

Obnovi velikoga petka pravoslavne braće lepo je uspijelo i po krasnom vremenu, samo nam je primjetiti, da je pri istom udarala autonomačka glazba.

Vjenčanje. Dražestna gospa Alice Fontana pl. od Valsalina, kćer zaslubnoga bioveg podnadležnika i zastupnika, danas se vjenčava sa gosp. Matejem Melicharom, bratom Čehom, vrednim učiteljem našeg, pjev. društva „Kolo“.

Cestitamo!

Promaknut. Zasluzni upravitelj našeg lučkog Ureda g. I. Katalinić jučer bio je promaknut na čest lučkog prijstava u X. razredu čina.

Cestitamo!

Hrvatski Sokol. Kako javisemo u nedjelju 30. o. mj. priređuje „Hrvatski Sokol“ izlet u Rogoznicu uz sudjelovanje „Sibenske Glazbe“. Polazak biti će u 1 sat po podne, a cijena amo-tamo „po osobi“ 1. K.

Tom prilikom držat će se ugodnih zabava i javne vježbe čete i podmladka.

Očekivat je da će i običinuto u lipom broju sudjelovati ovom izletu.

Kazalište Mazzoleni.

U dođući utorak bit će prva predstava društva gosp. cav. A. Majeroni. Po raznim kazalištima u Trstu, na Ricci, u Pulju a najposluje i u Zadru, predstavljanja ovog društva su se puno svjedjela.

Zanimljiva rješenja.

Gospodin Stipan Boban iz Klisa, bio je od državnog odjeljstva tužen spljetskom sudu, radi širenja tobože buntovna proglašenja prigodom prošlih nemira u Banovini.

Prva razprava držala se i opet u Splitu. Ali ponovno gosp. Boban bio je riješen.

Na to Vrhovno Sudište i po drugi put uništio rješenje Spljetskog sudbenog dvora i zahtjevalo... treću razpravu.

Treća razprava držala se u Šibeniku. Znamo i za svu zakulisna nastojanja gosp. državnog odvjetnika. Ali gle! Dvor je i po treći put rješio g. Bobanu!

Karakteristično je u ovom poslu postupanje Vrhovnog sudišta. Držanje sudsaca svakako poljivalo!

Kreanje drva. Parobrodi „Algarve“ i „Salvo“ krečuju drva na rtu Steinbeis, prvi za Genovu, a drugi za Alžir i Bonu.

U Rogoznicu su uhvatili noćas preko 150 barila srdjete, te u ovomjestoj tvor-

nici pripravljaju ribiju konzervu osim inostranih radnika i preko 60 mješćana.

Svi gospodari mreža nisu dobili „brusket“, premda imaju u redu brodove i ribarske sprave i dovoljno goriva i ostalih potreba, što zakon zahtjeva. Što misli luka poglavarsko u Zadru i pomorska vlada u Trstu? Zar da placaju industriju i da gladuju, a ne dati im nijesu prava?

Dementi. Mi smatramo najozbiljnijim dijelom „Jedinstva“ štetnog maloga. Njegovu vjest dakle odnoseću se na naš članak „Šibenik-ratna luka“ dementiramo.

Nije istina da vojnici odlaze. Oni ostaju i rade. Ratno ministarstvo nije se odnosilo.

Ostale vesti iz Šibenika u „Jedinstvu“ nisu i nesmatramo ih ozbiljnim, s toga ih i ne dementiramo.

A naš svjet to najbolje zna, jer nisu složni Hrvati, koji zavaravaju građanstvo i okolicu nego smutljivi drugovi Antonijeve. Drugovi onog Antonija, koji, skitajući se po Dubrovniku, Bosni, Hrvatskoj, Srbiji, Banatu itd., i odasvud potjeran, došao u Split u dan po Dalmaciji kada hrvatski zrak.

Iz Vodica nam pišu: Na Uskrsni ponedjeljak naša Blagajna obdržala svoju redovitu glazbu skupštini u kojoj odobrila račune pr. god. Koncem 1904 Blagajna je brojila 323 člana. Čistog dobitka imala K 809:96. Prćuvena zaklada K 2237:76. Poslovni zadružni dijelova K 1750. Zadruga je svojim članovima nabavila 250,000 američkih loza korenjaka, 100,000 čepova za navrjanje i 500 kilogr. žice, 50,000 klgr. sumpora, 14,392 klgr. galice, 20,900 klgr. ječma, a 10,400 klgr. kukuruza, 124 klgr. maslinova ulja i 16 štrcaljaka Wermorel u vrijednosti K. 27,710:26.

Uidelila je zajmova svojim drugovima K 80,705.

Iz Zlošela, nam pišu: Na 24 tek, dodjedoše nam u posjetu preko 50 vodjena sa svojim tamburaškim i pjevačkim zborom. Za najprije pozdravio glazbavu mjeseta, pa občinskog prisjednika, te župnika, a i obitelj g. Ljube Draganića, gdje bijuju na osobiti način počaseni. Sa dolaskom vodičima, uz pjevanje rodoljubni hrvatski pjesama i udaranje tamburica, naše mjesto pomladilo se i plivalo u sveobčem odusežljivanju. Sutradan jutrom krenuće izletnicima preko Betine i Tiesna, uz pjevanje i udaranje tamburica svojoj kući, a kod nas ostavše trajnu uspomenu hrvatskog veselja.

Sa izleta u nedjelju, kad se je povratio barobrodić „Tommaso“, nastao je bio neki mali nesporazum između lučke oblasti i zapovednika parobrodića. Nezvan umiješa se dobro poznati Ursulich, oboris se onako, kako on zna, na lučkom upravitelju. Da nije došlo do ozbiljnih posljedica, imase zahvaliti razboru potonjega. Čujemo, da se je nesporazum izgledio, a glede skladnog ponasanja Ursulicha, stvar je u teku.

Ivan Šimac iz Radonjica, ranio je u tribuh na 25. ov. mj. svoga sina, koji je uslijed ranе u ovdasnoj bolnici preminuo. Zalostno!

Izpravi. U današnjem članku „Prodiranje njemština“ mjesto sliči ima bit cielih, i u redku 34. odozgor, stupac III.

Današnjem broju nadodajemo „izvanredni prilog“, otvoreno pismo gosp. Marka Stojčića.

Razgovor kod Gospoda Pere u Spljetu.

Gospodar Pero: A, vi ste došli iz Šibenika? Drago mi je. U sto vam mogu poslužiti? Izvolite, bit će mi drago. Ma znate, imamo konferencu svih zastupnika...

Simeone: Zato smo i došli, Visoki Gospodine, Preuzvišnici....

Gospodar Pero: Molim, molim. Nijesu mi dragi veliki komplimenti.

Zbrinjam se onako po domaću, molim vas.

Niko: Mi bi htjeli sluge. Mi vodje naroda. Mi smo velikodušni.

Mi oprastamo. Mi čekamo.

Mi smo govorili sa talijanicima,

sa srbinima. Mi... znate... Obični su izbori.

Vi možete mnogo. Došli smo se prepričati...

Gospodar Pero: O' capito. Ma znate, gospadi moji, imam ja i doma posla

dosta con queste fačende. Složite se. Meni se čini anzi, da ste vi tamo pravi partit od budućnosti. A?

Frane: Mislio se. Ali ne znate kavki su oni. Neće nas. Govore, da hocće občinu poštene uprave.

Gospodar Pero: Tako i valja per bacco. A što bi vi hotjeli?

Niko: neku dođu na sabor, na zemaljski odbor, na občinu našu malu, a mi da ostanemo kao i prije na upravi. Glava naša Mijo nas.

Gospodar Pero: Ma, to odlučuju izbiri a ne ja. Miju poznam, to je onaj crni. A, per bacco, to ste Vi?

A što je taj vaš mal?

Krstić: Vaš kolega. Puno je visok.

Gospodar Pero: Advokat?

Krstić: Nije. Znate....

Gospodar Pero: Notar.

Krstić: Nije. Znate, on je učio za...

Gospodar Pero: Činovnika na suda?

Krstić: Nije. Znate. On je učio...

Gospodar Pero: Ma, molim, molim, što je učio?

Krstić: On je učio za zastupnika.

Gospodar Pero: Bella! Nisam je nikrat čuo.

Ali molim vas, gospadi moji, imali on još kaje zanimanje?

Krstić: Nema. Seta se. Puno zna.

Puno. Viruje mi, puno.

Braća bi žili, da mu date kariku, ljeđu, visoku kariku.

Gospodar Pero: Mi dispasć. Gospadi moji, mi dispasć. Neće bit ništa.

Svak valja da ima zanimanje. Per bacco. Rekl bi, da

su sve karike za bezpostice.

A naša konferenca baš hote da proti tomu protesta. Eh, zaluđu je. Valja početi.

Deputacija: Čudi se, klanja se i odlazi.

Gospodar Pero: Famoso! Jos su mi mnajkali i oni! Famoso!

Naše Brzojavke.

BEĆ, 29. Sutra će prisjeti ovđe članovi ugarske komisije za držati konferencu u pitanjima trgovackog ugovora sa vanjskim državama.

SARAJEVO, 29. Vlada je imenovala načelnikom esadefendi Kuvovića - Besarovića a podnačelnikom Dr. Njitića.

BUDAPEŠT, 29. Obče je iznenadnje proizvela vjest budapeštanskoj korespondenz - Bureau, da Szell ne pripada liberalnoj stranci još od novenbarskih dogadjaja.

BUDAPEŠT, 29. Košt piše u Magyarorszagu, da su netemeljite vesti nikle u Beču, da će se koaliranje opozicije rasutti radi nepotpustljivosti kralja prema zahtjevima Košutovaca - Koalicija ostat će i dalje složna, a vladar će se dva put posmisli, moralni država ostati u ex-lex stanju i o teškim posljedicama istoga.

PARIZ, 29. O ratu nikakve vesti. Vlada velestroga tajnost.

LONDON, 28. Neistinute su vesti o putovanjima i operacijama obiju flota.

NEW YORK, 28. Schvab pogodio se Rusiji sagraditi mnogo novih brodova, koji će se graditi u Americi, neki pak pod njegovom kontrolom u baltijskim lukama. Ovi brodovi bit će 20% bolji od svih današnjih obstojećih.

PETROGRAD, 29. Amo spjelo mnoštvo vojništva. Poduzete su sve mjeru da se sačuva mir i red prvoga Svibnja.

MLETCI, 29. Prispio Goluchowski. Po podne diplomatski sastanak.

Sliedi prilog.

NEPOZVANIM.

Gospodin Borčilo Šime, Šarić Marko i Rora Paško iz Šibenika upravili su mi jedno otvoreno pismo. Isto je podpisano i od gg. Škarice Petra i Peškasa Ive. Od sreća žalim, što su se imena ove dvojice naša sa onom trojicom.

Ovaj moj odgovor ne upravljam dakle nepozvanim radi njih, nego radi dobre stvari, kojoj bi trebalo da svi služimo, a koju oni hoće da izrabate u svoje osobne svrhe.

Ja se gg. Borčilo, Šarić i Rora čudim, kako oni dolaze da odgovaraju na pismo od mene upravljeno Gosp. Miji Ilijadici.

Nego ipak ja ih razumijem. Ono pismo nije moje osobno, nego je zaključak skupštine složnih šibenskih Hrvata, držane dne 9. ovoga mjeseca. Onaj zaključak složnih šibenskih Hrvata izključuje svaku neslogu, pa oni, kojima sloga poštenu gradjana ne ide u račun, hoće da se pokazuju posve drugačiji nego jesu. Oni sami sebe slijuju, da se izkažu kao jančići, kao otići otačbine, kao ljubitelji, deobrotvori, prosvjetitelji grada i okolice. Oni se sile da govore, kako ne čute i za to je ono njihovo pismo smiješno, neozbiljno, neiskreno i lažno za svakoga tko ih poznaće.

Na to njihovo pismo nebi trebalo da odgovaram, ali ipak ovo pismo pišem, jer hoće da momu gradu sačuvam dobar glas, jer hoće, koliko mogu, da sačuvam slogu svih poštenu gradjana, jer hoće napokon da zaprečim svako zavaravanje, da spriječim u ovom gradu svaku borbu za lične interese.

Kad smo se mi pravaši složili sa blagopokojnim Vit. Šupukom, znalo se, da smo to učinili u svrhu, da se posvetimo kao pravi gradjani koristi našeg grada i okolice.

Mi smo kroz ove dve godine naše uprave i dokazali, da nam je poštene i napredak občinskih interesa nada sve.

Uza sve stare dugove, uza sve mnogobrojne nove radnje i po gradu i po selima i uza sve nepredviđene troškove, občinska uprava može se ponositi, da je smanjila prireza za 50 po sto.

Nova dugova nije učinjeno, jer da se je učinilo, nebi se mogao sniziti prireza.

Ovaj i ovakov rad složnih Hrvata u Šibeniku — samo na korist pučanstva, a ne na osobnu korist — gg. Borčilo, Šarić i Rora ne dopada se i za to su proti slogi, kakvu složni Hrvati hoće.

Ovdje bili mogao prestati, ali ne smijem, jer hoće da upitam: jeli to njihovo pismo ruganje sa složnim Hrvatim u Šibeniku, ili je ozbiljno upravljanje cijelom Šibeniku? jeli njihovo pismo pisano da učine koristi Šibeniku i jesu li oni predstavnici narodne stranke u Šibeniku?

Ruganje nije, jer rugu izvrgnuti rad i obstojeću slogu Hrvata u Šibeniku nisu onakovi ljudi ni dorasli ni moćni.

Ozbiljno ne može da bude, jer njihova imena predpostavljaju sasvim drugo, nego ozbiljno i poštено pisanje.

Za korist Šibenika nisu pisali, jer njihov rad nije donio Šibeniku koristi, a jeli njima u Šibeniku, to svak znade.

A jesu li oni predstavnici narodne stranke u Šibeniku? kažem: nisu; jer narodna stranka u Šibeniku nije spala na to, da Borčilo, Šarić i Rora budu njezini vodje; čestiti predstavnici narodne stranke jesu složni s pravashim i hoće slogan „dobrij u dobru“, kao što je pravaši hoće.

Što su dakle htjeli? uzalud ustaju svojom prošlosti, svojim radom i otačbeništvom; uzalud kliču da su vodje, uzalud se krite veledušjem. Sve, sve im je u taman. Ta okladio bih se, da su se sami sebi smijali, kad su ono i onakovo pismo pisali.

Oni vele: „u ono doba izmirenja jedan dio Šibenskih narodnjaka nije htio, da pristupi slozi, već se držaše postrance, kao da nevjeruje u iskrenost Vašeg slaganja i izmirenja. I jedan dio pravaša nehtjede ući u slogan, nego odspade od Vaših redova.“

Gospoda Borčilo, Šarić i Rora ovdje nišane na kuću Ilijadica, kao da oni tobože radi naše neiskrenosti niesu htjeli biti uz Šupuka?

Kako mogu takova šta u javnosti tvrditi, dok cieli Šibenik zna, da su se Ilijadinci ciele dve godine prije naše sloge urotili bili proti Šupuku i njegovom ekonomičnom i političkom obstanju?

Kako mogu što takova tvrditi, kad cieli Šibenik zna, da se je Šupuk sa svojim pristašom (a to su i oni glavom učinili) — radi nebratskih, proti slogi čina, — morao odaleći iz Narodne Čitaonice, kojoj je pok. Šupuk bio glavnim utemeljiteljem i uzdržavateljem?

Što se tiče stranke prava to svak zna, da je ona ostala složna i njezini pristaši smatrali su, da je do njihova obraza i poštenja održati uglavljenu slogu.

Ta sloga i danas obstoji, pa ma što Borčilo - Šarić - Rora poduzimali, postojati će i u budućem. Slogu Šibenskih Hrvata nemogu pomutiti ljudi, kojima su pred očima samo osobni interesi.

Hvala se, da su oni: Borčilo, Šarić, Rora, odgojili nas mladje!!! Prosvijedujem najenergičnije proti tomu, jer takovi nisu mogli odgojiti nikoga u ljubavi za občinskim dobrom, kao ni prema otačbinu, poštenju i žrtvama.

Oni su poхrvatili Šibenik i okolicu? Oni? a Simeone Borcillo je još god. 1885 podpisivao javne proglašene proti Hrvatsku ovog grada, u onoj krvavoj borbi, u kojoj sam se i ja - premda još mlad - izlagao, te pamtim.

Oni poхrvatili Šibenik i okolicu? A zašto ne kažu javno i otvoreno uzrok, radi kojega su se priključili odnosno vojevali u hrvatskoj stranci?

Pomoći će im ja. Otvoreno im kažem, da onaj isti uzrok, koji ih je doveo u narodnu stranku, ovaj isti je činio, da se nudaju taljancima i srbinima.

Oni nječa su to radili. Plesovi, zabave i taljanski govoru svakom su — tko ima uši da čuje i oči da vidi — poznati, te po tom zna, da su se nudili. Istina je takodjer, što im je na čast, da su Taljanci i Srbi progledali njihove nakane i nisu im htjeli služiti sredstvom.

Oni se obaraju na „Hrvatsku Krunu“; ali premda to na me ne spada, mogu mi prispašnuti, da nije ona kriva, ako se je tko okorišćiao občinskim novcem, ako je tko počinjao izdajstva i razbojništva (Zlatarović docet), ako je i glas našeg grada radi toga trijo u ugledu; ne, nije svemu tomu ona kriva; nije ona „nemoralna grješnica“ nadjenula ime „Hrv. Kruna“ na sramotu Hrvatsku, već na diku i korist našu; a nemoralna i sramotna jesu djela, koja su neki — tobože pristaše narodne stranke — u Šibeniku počinjali.

U ostalom, zašto ne tuže dopisnika i sebe ne operu?

Gospode Borčilo, Šarić i Rora treba napokon da znadu još ovo, i sada i u budućem: moje i mojih drugova nastojanje, sastojati će u tomu, da na upravu občinsku dodiju ljudi pošteni, koji će se zauzimati za napredak grada i okolice i u materijalnom i moralnom smislu.

Ako medju tim ljudima nebude nekih imena, cieli grad, sva okolica razumiti će zašto su bila izpuštena i svak će se tomu veseliti.

Ti ljudi će svojim djelom, a ne riečim svjedočiti svim pripadnicima naše općine, da će nastojati o svakom napredku u gradu i da će i naša sela, do sada tako zapuštena, pridignuti i gradu bližiti; razumije se, biti će izabrani iz narodne i pravaške stranke.

Kako se po svemu vidi, gospodo Borčilo, Šarić, Rora — Vi bi trebali moliti građanstvo za oproštenje, a kamo li da se sami razbacujete veledušjem praštanju. Vi neimate napose meni što oprostiti, jer ja radim po mojem uvjerenju i pozivanju ljudi; to se Vama možda nedopada, ali to je moja dužnost.

Poziv u vašu slogu, kakvu je Vi želite, odbijam priezivom, jer neiskreno i sumnjava, a ja će se boriti proti svakom pokušaju, koji smjera na to, da narod bude zaveden.

Kad bude žetva, Šibenik će i okolica pobrati i u snopić sastaviti nezdravo klasje, koje je niklo na njihovoj njivi od sjemena, koje je čovjek — neprijatelj — preko noći posijao i baciti će ga u vatru, a zdravo klasje će pokupiti i spraviti u žitnicu svoju.

Takovi moraju biti budući občinski izbori u Šibeniku.

Marko Stojić.